

УДК 37.014.3: 373:378:147

Педагогічне партнерство як стратегічний складник формування професіоналізму в освіті

PEDAGOGICAL PARTNERSHIP AS A STRATEGIC COMPONENT OF PROFESSIONALISM IN EDUCATION

МОТУЗ Тетяна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри загальної та спеціальної педагогіки, Комуніальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», вул. Володимира Антоновича, 70, м. Дніпро, 49006, Україна

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-9339-5985>

ЛУК'ЯНЧЕНКО Світлана – заступниця Голови Ради громадської організації «Сила майбутнього», проєктна менеджерка навчального проєкту «Митці згоди», вул. Старокозацька, 52, м. Дніпро, 49000, Україна

ORCID <https://orcid.org/0009-0009-7692-6890>

ПІСКОВЕНКО Анжела – старший викладач кафедри загальної та спеціальної педагогіки, Комуніальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», вул. Володимира Антоновича, 70, м. Дніпро, 49006, Україна

ORCID <https://orcid.org/0009-0001-4720-9042>

MOTUZ Tetiana – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of General and Special Pedagogy, Communal Institution of Higher Education «Dnipro Academy of Continuing Education» of the Dnipropetrovsk Regional Council», 70, Volodymyr Antonovych str., Dnipro, 49006, Ukraine

LUKIANCHENKO Svitlana – Deputy Chairman of the Board of the public organization «Power of the Future», Project Manager of the Educational Project «Creators of Concord», 52, Starokozatska str., Dnipro, 49000, Ukraine

PISKOVENKO Angela – Senior Teacher at the Department of General and Special Pedagogy, Communal Institution of Higher Education «Dnipro Academy of Continuing Education» of the Dnipropetrovsk Regional Council», 70, Volodymyr Antonovych str., Dnipro, 49006, Ukraine

Анотація. У статті здійснено комплексний аналіз поняття педагогічного партнерства як складника педагогічного професіоналізму сучасного вчителя. Визначено, що педагогічне партнерство спрямоване на активну співпрацю вчителів з учнями, їхніми батьками, іншими педагогами та спеціалістами в галузі освіти. У контексті сучасного розвитку суспільства, з його загостреними вимогами до гнучкості, толерантності та співпраці, компетентність у сфері педагогічного партнерства стає необхідною умовою для ефективного функціонування освітньої системи. У процесі дослідно-експериментальної роботи за темою «Розробка моделі реалізації педагогіки партнерства на засадах компетентнісного підходу у закладах загальної середньої освіти Дніпропетровської області» на 2023–2026 роки визначено, що реалізація педагогіки партнерства у закладах загальної середньої освіти буде ефективною за таких умов: впровадження компетентнісного підходу як основи педагогіки партнерства; розроблення та експериментальній перевірці організаційно-педагогічної моделі реалізації педагогіки партнерства на засадах компетентнісного підходу; навчально-методичного забезпечення реалізації ідей педагогіки партнерства у закладах загальної середньої освіти. Визначено, що партнерство, як чітко визначена система відносин між усіма учасниками освітнього процесу, має на меті: стимулювання творчого пошуку та розвитку умінь сприймати проблеми та знаходити ефективні шляхи їх вирішення; встановлення пріоритету на співробітництво та спільну творчість як основний принцип взаємин; модернізація форм і методів навчання та виховання для забезпечення адаптивності до сучасних вимог та потреб суспільства. Визначено основні показники, що визначають партнерські відносини у системі вчитель – вчитель: розуміння вчителем своїх цілей, завдань, можливостей, розвитку професійної

рефлексії, що допомагає усвідомити, «хто я як професіонал і як особистість»; прийняття учителем досвіду іншого вчителя, що може бути виражено в реалізації партнерських відносин; здатність до комунікації один з одним, вираженої, зокрема, в уміннях долати неминучі конфлікти; в здатності взагалі бачити в самому феномені конфлікту певний розвиток відносин; здатність до спільної творчості; професійний та особистісний рух від установки «я – носій єдиного вірного знання» до установки «я – один з безлічі професіоналів і унікальних особистостей». Доведено, що розвиток компетентності педагогічного партнерства у вчителів є необхідною передумовою для покращення якості освітнього процесу та підвищення рівня педагогічного професіоналізму. Вчителі, які володіють високим рівнем цієї компетентності, виявляють більшу схильність до співпраці з іншими учасниками освітнього процесу, проявляють більшу відкритість у взаємодії та сприйнятті різноманітних педагогічних підходів.

Ключові слова: педагогіка партнерства, компетентність, вчитель закладу загальної середньої освіти, педагогічний професіоналізм.

Summary. The article provides a comprehensive analysis of the concept of pedagogical partnership as a component of the pedagogical professionalism of a modern teacher. It was determined that the pedagogical partnership is aimed at the active cooperation of teachers with students, their parents, other teachers and specialists in the field of education. In the context of the modern development of society, with its heightened requirements for flexibility, tolerance and cooperation, competence in the field of pedagogical partnership becomes a necessary condition for the effective functioning of the educational system. In the process of research and experimental work on the topic «Development of a model for the implementation of partnership pedagogy on the basis of the competence approach in general secondary education institutions of the Dnipropetrovsk region» for the years 2023-2026, it was determined that the implementation of partnership pedagogy in general secondary education institutions will be effective under the following conditions: implementation of competence approach as the basis of partnership pedagogy; development and experimental verification of an organizational and pedagogical model for the implementation of partnership pedagogy based on the competence approach; educational and methodological support for the implementation of the ideas of partnership pedagogy in institutions of general secondary education. It was determined that partnership, as a clearly defined system of relationships between all participants of the educational process, aims to: stimulate creative search and development of the ability to perceive problems and find effective ways to solve them; establishing a priority for cooperation and joint creativity as the main principle of relations; modernization of forms and methods of education and upbringing to ensure adaptability to modern demands and needs of society. The main indicators that determine partnership relations in the teacher-teacher system are defined: the teachers' understanding of their goals, tasks, opportunities and, more broadly, the development of professional reflection, which helps to realize «who I am as a professional and as a person»; acceptance by the teacher of the experience of another teacher, which can be expressed in the implementation of partnership relations; the ability to communicate with each other, expressed, in particular, in the ability to overcome inevitable conflicts; in the ability to generally see a certain development of relations in the very phenomenon of conflict; the ability for joint creativity; professional and personal movement from the attitude «I am the bearer of the only true knowledge» to the attitude «I am one of many professionals and unique personalities». It has been proven that the development of pedagogical partnership competence among teachers is a necessary prerequisite for improving the quality of the educational process and increasing the level of pedagogical professionalism. Teachers who have a high level of this competence show a greater inclination to cooperate with other participants in the educational process, show greater openness in interaction and perception of various pedagogical approaches.

Key words: pedagogy of partnership, competence, teacher of a general secondary education institution, pedagogical professionalism.

Вступ. У сучасному суспільстві, що перебуває в стані постійного розвитку та змін, роль освіти та її вплив на формування особистості та суспільство в цілому стає особливо актуальною. Процеси глобалізації, технологічних трансформацій, зміни соціальних цінностей та роль інформаційних технологій значно змінюють вимоги до сучасної освіти. У зв'язку з цим, концепції педагогічного партнерства розглядаються як стратегічний засіб адаптації освітніх систем до викликів сучасності та відображаються як провідні аспекти у сучасній педагогічній практиці.

Однією з цих ключових компетентностей сучасного вчителя є педагогічне партнерство, яке спрямоване на активну співпрацю вчителів з учнями, їхніми батьками, іншими педагогами та спеціалістами в галузі освіти. У контексті сучасного розвитку суспільства, з його загостреними вимогами до гнучкості, толерантності та співпраці, компетентність у сфері педагогічного партнерства стає необхідною умовою для ефективного функціонування освітньої системи.

Формування та розвиток компетентності педагогічного партнерства у вчителів має значне теоретичне та практичне обґрунтування, що базується на потребах сучасного освітнього середовища. Педагогічне партнерство виступає ключовим елементом професійної культури вчителя, оскільки відображає новітні підходи до організації освітнього процесу та відносин в освітньому середовищі. У контексті глобалізації та зростаючої складності суспільства, зростає важливість формування компетентності педагогічного партнерства як невід'ємного складника професійного розвитку вчителя.

Аналіз останніх досліджень. Питання педагогіки партнерства не є новим для освіти. Відомі вітчизняні науковці в галузі освіти досліджували педагогічне партнерство в контексті гуманної педагогіки (роботи І. Бега, М. Гузика, І. Зязюна, О. Савченко, В. Сухомлинського, Ю. Мальованого); історичному аспекту розвитку педагогіки партнерства приділена увага в дослідженнях Г. Маринченко, Л. Ткачук. Дослідники активно розробляють проблему партнерських відносин між учнями, вчителями та батьками в контексті вітчизняної освітньої системи. Так, О. Бондар вивчала роль батьків у формуванні освітнього середовища та активну участь у навчальному процесі своїх дітей. О. Ковальов активно досліджує взаємодію між вчителями та батьками в контексті виховання та навчання дітей з особливими освітніми потребами. Його роботи спрямовані на розробку ефективних стратегій співпраці між школою та родиною для забезпечення інклюзивного середовища для всіх учнів. Л. Воробйова вивчала партнерські відносини як ключовий елемент успішної освіти та виховання в українських школах. Її дослідження висвітлюють важливість співпраці між учасниками освітнього процесу та вплив цього на навчальні досягнення учнів та їхній загальний добробут.

Ці та інші вітчизняні дослідження є вагомим внеском у розвиток теорії та практики партнерських відносин в освітньому процесі та сприяють вдосконаленню практичних стратегій співпраці між учасниками освітнього процесу в Україні. Проте наразі проблема розвитку компетентностей у вчителів щодо педагогічного партнерства, включаючи методи та стратегії професійного зростання, спрямовані на підвищення їхньої здатності до співпраці з учнями та іншими учасниками освітнього процесу, знаходяться поза межами систематизованих розробок і потребують як теоретичного обґрунтування, так і практичного дослідження.

Мета статті полягає у визначенні стратегічного впливу педагогічного партнерства на формування професіоналізму у сфері освіти та розкритті його ключового значення для оптимізації освітнього процесу та підвищення якості педагогічної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Педагогіка партнерства – це ключовий компонент формули Нової української школи, це взаємна повага до особистості, це педагогіка з особистісно-орієнтованим навчанням [4, с. 14]. Термін «партнерство» здебільшого визначається як система відносин, що виникає в процесі спільної діяльності; спосіб взаємодії, організований за принципами рівності, добровільності та взаємодоповнюваності всіх учасників; спосіб відносин, при якому права сторін захищені, учасники спільної справи чітко домовляються та координують дії на основі принципів взаємної вигоди та рівності. Отже, педагогіка партнерства – це напрям педагогіки, «що охоплює технології, методи, прийоми виховання і навчання на засадах спілкування, взаємодії та співпраці, в яких зрозуміла система відносин усіх учасників освітнього процесу» [2].

Педагогіка партнерства ґрунтується на таких принципах: «повага до особистості; доброзичливість і позитивне ставлення; довіра у відносинах; діалог – взаємодія – взаємоповага;

розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків); принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей)» [3].

Компетентність педагогічного партнерства фахівців у галузі освіти в межах впровадження концепції Нової української школи визначається як необхідний елемент їхнього професіоналізму. Педагогічне партнерство належить до групи Б Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» (2020 р.) [5]. Основою компетентності педагогічного партнерства є «загальна компетентність ЗК02 «соціальна компетентність», яка визначає пріоритети явища партнерства: рівність сторін учасників освітнього процесу у міжособистісній взаємодії, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей» [5, с. 6].

Група компетентностей Б «Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу» увиразнює певні критерії, за яким правомірно оцінювати якість власне освітнього процесу, процеси управління і менеджменту закладу освіти. Цю групу утворюють «психологічна, емоційно-етична компетентності й безпосередньо компетентність педагогічного партнерства» [5, с. 7].

Зі змісту Професійного стандарту можна констатувати, що апріорними в розумінні педагогічного партнерства є підходи: компетентнісний, діяльнісний, суб'єкт-суб'єктний, особистісно зорієнтований. Компетентнісний підхід «передбачає осмислений процес формування відповідних комплексних здатностей учителя, утілення їх у практичній професійній діяльності, визначення міри впливу їх на якість загальної освіти. Діяльнісний підхід у розумінні компетентності педагогічного партнерства передбачає визначення середовища реалізації компетентності: співпраця з батьками здобувача, командна робота з фахівцями, експертами тощо. Суб'єкт-суб'єктний підхід, заявлений у самому переліку змісту компетентності педагогічного партнерства, передбачає, на наш погляд, також реалізацію в освітньому процесі принципів доцільної педагогічної підтримки, «рівний – рівному», методологічних орієнтирів упровадження інформаційних технологій. Особистісно-орієнтований компонент компетентності педагогічного партнерства передбачає орієнтування на успіх здобувача загальної освіти, прогрес когнітивної педагогічної діяльності для забезпечення якості освіти» [1, с. 63–68].

Перетворення педагогічної освіти та практики педагогічної діяльності відповідно до стандартів Європи передбачає, що вчитель має виявляти компетентність у сфері суб'єкт-суб'єктного управління, бути професійно підготовленим та здатним ефективно керувати діяльністю учнів, їх вихованням та навчанням. Вчитель має створювати сприятливі умови, що враховують організаційні, технічні, морально-психологічні аспекти, необхідні для досягнення високих результатів у своїй педагогічній діяльності. Компетентнісний принцип в структурі формування готовності до суб'єкт-суб'єктного управління педагогічним процесом передбачає «здатність педагога до вирішення психолого-педагогічних проблем та реальних управлінських задач, на основі використання знань, навчального і життєвого досвіду та відповідно до засвоєної системи цінностей. Цей принцип передбачає та сприяє чіткому розумінню педагогом своїх педагогічних завдань, системи методів та засобів, умов ефективного управління» [6, с. 214–219].

З метою практичної реалізації ідей впровадження педагогіки партнерства в освітній процес сучасної школи у Дніпропетровській області реалізується дослідно-експериментальної роботи за темою «Розробка моделі реалізації педагогіки партнерства на засадах компетентнісного підходу у закладах загальної середньої освіти Дніпропетровської області» на 2023–2026 роки. Зазначене дослідження було ініційоване кафедрою загальної та спеціальної

педагогіки Комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради спільно з громадською організацією «Сила майбутнього». Дослідно-експериментальна робота проводиться на базі 10 закладів освіти Дніпропетровської області.

Гіпотеза дослідно-експериментальної роботи ґрунтується на припущенні, що реалізація педагогіки партнерства у закладах загальної середньої освіти буде ефективною за таких умов: впровадження компетентнісного підходу як основи педагогіки партнерства; розроблення та експериментальній перевірці організаційно-педагогічної моделі реалізації педагогіки партнерства на засадах компетентнісного підходу; навчально-методичного забезпечення реалізації ідей педагогіки партнерства у закладах загальної середньої освіти.

Протягом першого етапу дослідно-експериментальної роботи визначено, що партнерство, в якості чітко визначеної системи відносин між усіма учасниками освітнього процесу, має на меті:

На рівні діяльності педагога:

- стимулювання творчого пошуку та розвитку умінь сприймати проблеми та знаходити ефективні шляхи їх вирішення;
- встановлення пріоритету на співробітництво та спільну творчість як основний принцип взаємин;
- модернізацію форм і методів навчання та виховання для забезпечення адаптивності до сучасних вимог та потреб суспільства.

На рівні діяльності керівництва закладів освіти:

- добір педагогічних працівників відповідного рівня, здатних стимулювати розвиток учнів та сприяти їхній особистісній і професійній зрілості;
- забезпечення сприятливих умов для самостійної діяльності педагогів та постійного підвищення їх загальнокультурного та професійного рівня через відповідні освітні та розвиткові ініціативи.

Під час впровадження педагогіки партнерства необхідно враховувати її психологічну основу, що базується на суб'єкт-суб'єктних відносинах. Ці відносини передбачають співпрацю, яка зазвичай відбувається між принаймні двома суб'єктами, такими як учителі між собою, учителі та батьки, учителі та учні, учителі та управлінці, батьки та управлінці, батьки та учні, управлінці та учні. Цей тип взаємодії в освітньому процесі є найбільш ефективним, оскільки дозволяє учням діяти самостійно, але одночасно залучає інших учасників освітнього процесу до спільної діяльності та зайняття позиції наставника.

Опрацювання теоретичних наукових досліджень у межах дослідно-експериментальної роботи засвідчили, що педагогіка партнерства в Україні сьогодні розглядається у контексті відносин між вчителями та батьками, вчителями та учнями, батьками та учнями. За межами систематизованих розробок знаходяться питання партнерства та відносин у системі вчитель – вчитель, вчитель – керівництво. Однак міжособистісна взаємодія у системі вчитель – вчитель, на нашу думку, є основою побудови цілісного освітнього процесу, зокрема у базовій школі.

Поняття «міжособистісна взаємодія» передбачає дії, які чинять індивіди відносно один до одного, і означає, що люди співвідносять свої цілі й організують їх досягнення, забезпечуючи взаємодію між собою. Успішне функціонування освітнього середовища може бути забезпечено злагодженою взаємодією кожної з його частин, тобто суб'єктів освітнього процесу. З одного боку, взаємодія вчителів регламентується їх професійними обов'язками, тобто, тим, що вчитель повинен і на що має право. З іншого боку, взаємодія вчителів неможлива без вибудовування справжніх відносин двох особистостей.

У межах першого етапу дослідно-експериментальної роботи визначено основні показники, що визначають партнерські відносини у системі вчитель – вчитель:

- розуміння вчителем своїх цілей, завдань, можливостей і ширше – розвитку професійної рефлексії, що допомагає усвідомити, «хто я як професіонал і як особистість»;
- прийняття учителем досвіду іншого вчителя, що може бути виражено в реалізації партнерських відносин;
- здатність до комунікації один з одним, вираженої, зокрема, в уміннях долати неминучі конфлікти; в здатності взагалі бачити в самому феномені конфлікту певний розвиток відносин;
- здатність до спільної творчості;
- професійний та особистісний рух від установки «я – носій єдино вірного знання» до установки «я – один з безлічі професіоналів і унікальних особистостей».

Отже, педагогіка партнерства передбачає взаємодію всіх суб'єктів освітнього процесу, яка забезпечується спільною метою. Але в середині системи окремі її елементи підпорядковуються правилам взаємодії та функціонування. Одним з елементів виступає взаємодія у системі вчитель – вчитель. Виділяємо критерії, що визначають ефективність ідеї розвитку стосунків партнерства як найпродуктивнішої системи відносин в умовах педагогічної взаємодії у системі вчитель – вчитель:

- відкритість у партнерських відносинах, що визначається як практично повна відсутність маніпуляцій та прихованих мотивів з боку учасників, що передбачає чіткість та відкритість цілей дій обох сторін.
- позитивна взаємозалежність, що виявляється усвідомленням спільної мети, наявністю загальних ресурсів та докладанням спільних зусиль для вирішення педагогічних завдань та проблем;
- право на автентичність кожного учасника педагогічної взаємодії, що передбачає визнання та повагу до індивідуальних особистісних характеристик, думок, поглядів та відчуттів кожного учасника;
- усвідомлення індивідуальної та групової відповідальності в педагогічній взаємодії, що передбачає внутрішню і зовнішню мотивацію для спільної діяльності суб'єктів, а також прийняття відповідальності за свої дії та результати спільної роботи;
- можливість задовольняти основні міжособистісні потреби у процесі спільної діяльності та взаємодії, що визначається можливістю суб'єктів взаємодії задовольняти свої потреби у спілкуванні, взаєморозумінні та взаємовідчуттях відповідно до встановлених соціальних норм та стандартів;
- підтримуюча взаємодія, що забезпечує сприятливий психологічний клімат взаємодії, виявляється у взаємодії, спрямованій на підтримку, взаєморозуміння та позитивне ставлення до учасників, що сприяє створенню та збереженню сприятливого психологічного середовища.
- високий рівень розвитку соціальних умінь і навичок спілкування характеризується наявністю та високою ефективністю таких навичок, як емпатія, вміння виражати свої думки та почуття, а також ефективне вирішення конфліктних ситуацій;
- рефлексивний аналіз власної поведінки в контексті соціальної поведінки інших суб'єктів передбачає усвідомлення та аналіз своєї поведінки та дій у взаємодії з іншими учасниками, що дозволяє вдосконалювати свої соціальні навички та адаптувати їх до різних ситуацій.

Врахування вказаних показників та критеріїв ефективного партнерства сприятиме створенню необхідних умов, сприятливих для розвитку партнерських відносин у системі вчителя – вчителя. Крім того, це допоможе адміністрації та працівникам психологічної служби у визначенні змісту організаційних та просвітницьких заходів з метою підвищення психологічної компетентності вчителів у контексті реалізації партнерських взаємин.

Педагогіка партнерства – це філософія освіти, яка базується на цінностях взаємоповаги, довіри та співпраці. Вона сприяє створенню атмосфери в школі, де кожен відчуває себе важливим

та підтримується у своєму розвитку. Педагогіка партнерства є ключовою компетентністю сучасного вчителя Нової української школи, яка допомагає підготувати учнів до життя в сучасному суспільстві, де співпраця та взаєморозуміння стають важливими складовими успіху.

Висновки. Отже, педагогічне партнерство сприяє створенню сприятливого освітнього середовища, де кожен учасник має можливість активно взаємодіяти, співпрацювати та допомагати один одному. Вчителі, які володіють компетентністю педагогічного партнерства, виявляють гнучкість, емпатію, толерантність та вміння співпрацювати з різними учасниками освітнього процесу. Вони вміють ефективно спілкуватися з учнями, батьками, колегами та іншими зацікавленими сторонами, враховуючи їхні потреби та індивідуальні особливості.

Розвиток компетентності педагогічного партнерства у вчителів є необхідною передумовою для покращення якості освітнього процесу та підвищення рівня педагогічного професіоналізму. Наукові дослідження підтверджують, що вчителі, які володіють високим рівнем цієї компетентності, виявляють більшу схильність до співпраці з іншими учасниками освітнього процесу, проявляють більшу відкритість у взаємодії та сприйнятті різноманітних педагогічних підходів. Крім того, такі вчителі мають більшу здатність до ефективного вирішення конфліктних ситуацій, сприяють створенню позитивного психологічного клімату в колективі та досягають вищих результатів у роботі з учнями. Отже, важливість подальшого наукового дослідження та практичного розвитку компетентності педагогічного партнерства у вчителів визначається його значущістю для підвищення якості освіти та становлення сучасного педагогічного професіоналізму.

Список використаних джерел

1. Ворожбіт-Горбатюк В. Компетентність педагогічного партнерства як базис якості вищої педагогічної освіти. *Молодь і ринок*. 2021. Вип. № 10. С. 63–68.
2. Гаврилова О. Л. Формування нового освітнього простору на принципах педагогіки партнерства. URL: <http://conf.zippo.net.ua/?p=232> (дата звернення: 20.02.2024).
3. Концепція Нової української школи (ухвалена рішенням Колегії МОН від 27.10.2016). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkolacompressed.pdf> (дата звернення: 25.02.2024).
4. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи / за заг. ред. М. Грищенка. 2018. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 26.02.2024).
5. Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»: наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 № 2736-20. URL: https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profstandart-vchitelya-pochatkovih-klasiv-vchitelya-zakladu-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i-vchitelya-z-pochatkovoyiosviti?fbclid=IwAR2F1Uxo4P_n95xTRAqSc6rdqDOEcPyTombA32ImxPzGjhAvzyXzA9s52Cg (дата звернення: 06.02.2024).
6. Фокшек А. Професійна компетентність як складова підготовки майбутнього вчителя до суб'єкт-суб'єктного управління. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2011. Вип. № 4 (2). С. 214–219.

References

1. Vorozhbit-Horbatiuk V. (2021). Kompetentnist pedahohichnoho partnerstva yak bazys yakosti vyshchoi pedahohichnoi osvity [Competence of pedagogical partnership as a basis for the quality of higher pedagogical education]. *Molod i rynek – Youth and the market*, 10, 63–68 [in Ukrainian].
2. Havrylova O. L. *Formuvannia novoho osvitnoho prostoru na pryntsyakh pedahohiky partnerstva* [Formation of a new educational space based on the principles of partnership pedagogy]. URL: <http://conf.zippo.net.ua/?p=232> (accessed: 20.02.24) [in Ukrainian].
3. *Kontsepsiia Novoi ukrainskoi shkoly* [The concept of the New Ukrainian School]. (ukhvalena rishenniam Kolehii MON vid 27.10.2016 r.). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkolacompressed.pdf> (accessed: 25.02.24) [in Ukrainian].

4. Nova ukrainska shkola (2018). *Kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly* [Conceptual principles of secondary school reform]. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (accessed: 25.02.2024) [in Ukrainian].

5. *Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu za profesiiny «Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel z pochatkovoї osvity (z dyplomom molodshoho spetsialista)»* [On the approval of the professional standard for the professions «Teacher of primary classes of a general secondary education institution», «Teacher of a general secondary education institution», «Teacher of primary education (with junior specialist diploma)»]: nakaz Ministerstva rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva ukraïny vid 23.12.2020 № 2736-20. URL: https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profstandart-vchitelya-pochatkovih-klasiv-vchitelya-zakladu-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i-vchitelya-z-pochatkovoyiosviti?fbclid=IwAR2F1Uxo4P_n95xTRAqSc6rdqDOEcPyTombA32ImxPzGjAvzyXzA9s52Cg (accessed: 06.02.24) [in Ukrainian].

6. Fokshek A. (2011). *Profesiina kompetentnist yak skladova pidhotovky maibutnoho vchytelia do subiekt-subiektnoho upravlinnia* [Professional competence as a component of training a future teacher for subject-subject management]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia – Problems of modern teacher training*, 4 (2), 214–219 [in Ukrainian].